

M/680355 – Emissieregistratie

Strategienota 2010-2013

Versie 1.1

RIVM rapportnummer 680355001

Versiebeheer

Versie	Datum	Opmerking	Verzendlijst
0.1	7 maart 2010	Geannoteerde Inhoudsopgave	BL, PvZ, RM, LP
0.2	22 maart 2010	Integratie met visie per taakgroep	Leden WEM
0.3	17 mei 2010	Commentaarronde opdrachtgevers	WEM, PvZ, JvdW, RM, RB
1.0	31 mei 2010	Aan Stuurgroep Emissieregistratie	Stuurgroep ER
1.1	15 september 2010	Na verwerking commentaar Stuurgroep Emissieregistratie	RIVM briefrapport aan Stuurgroep ER en WEM

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	8
2 Algemeen	9
2.1 Missie	9
2.2 Huidige organisatie	9
2.3 Besluitvorming.....	12
2.4 Financieringsstructuur van ER activiteiten.....	13
2.5 Actor-analyse.....	14
3 Ontwikkeling van de Emissieregistratie	18
3.1 Synergie met RIVM taken en andere kansrijke samenwerkingsverbanden	18
3.2 Visie op privaat – publiek	19
3.3 SWOT analyse.....	19
3.4 Strategische vragen/issues uit de SWOT-analyse.....	21
4 Strategie.....	22
4.1 Internationaal	22
4.2 Nationaal.....	22
4.3 Regionaal	22
4.4 Strategie per taakgroep	22
4.5 Doelen voor 2013.....	30
5 Meer en minder per product.....	32
5.1 Algemene projectleiding	33
5.2 Emissie inventarisatie collectief.....	33
5.3 Emissie inventarisatie individueel / PRTR verslag.....	33
5.4 Ruimtelijke verdeling van nationale emissies	33
5.5 NIR broeikasgasemissies rapportage	33
5.6 IIR NEC rapportage	34
5.7 E-PRTR en LCP rapportages.....	34
5.8 Water rapportages.....	34
5.9 Publieksvoorlichting	34
5.10 Internationaal overleg	34
Bijlage 1: rollen en taken binnen de ER.....	35
Bijlage 2: Confrontatiematrix SWOT analyse.....	39

Samenvatting

Op 1 januari 2010 verhuisde de projectleiding en aansturing van het project Emissieregistratie (ER) van PBL naar RIVM.

Dit rapport presenteert de veranderingen en kansen die deze overgang met zich meebrengt. Aan de hand van de missie, visie, een analyse van de betrokken actoren en een sterke en zwakte analyse volgt er de strategie voor de ER in de komende periode.

Wanneer zijn we tevreden in 2013?

De ER stelt zich hier de volgende doelen:

Kwaliteit

- De ER beschouwt stoffen die milieueisen overschrijden als speerpunt voor de verbetering van emissiecijfers. De onzekerheid in de emissiecijfers per emissieoorzaak is daarbij input voor de jaarlijkse verbeterpunten in het werkplan.
- Voor de stoffen waarvoor nu een embargo geldt op de website - zware metalen en POP's naar lucht – een kwaliteitsverbetering zodat in 2013 deze embargo's zijn verdwenen.
- De ER blijft voldoen aan de in het werkplan afgesproken kwaliteitsstandaarden (waaronder ISO 9001/2000). De modellen binnen de taakgroep landbouw voldoen aan de ISO-normen.
- Kwaliteitsverbetering van de bedrijfsemissies door het bevoegd gezag te adviseren over alle belangrijke bedrijven en stoffen. Dit in een protocol vast te leggen
- De ontwikkeling en toepassing van nieuwe methoden om de broeikasgasemissies van de sector verkeer en vervoer, zoals gerapporteerd aan het IPCC, uit te splitsen naar verschillende modaliteiten.
- Het verbeteren van de inzichten in de slijtage-emissies van de sector verkeer en vervoer.
- De ontwikkeling van nieuwe methoden om in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen in de samenstelling van het wegverkeer, zoals het toenemende gebruik van bio-brandstoffen en de inzet van elektrische en waterstofvoertuigen.

Financiering

De ambitie van de ER worden in financiële zin bepaald door de beschikbare budgetten van de deelnemende ministeries of andere organisaties. In het jaarlijkse werkplan worden de daadwerkelijke werkzaamheden vastgelegd.

Efficiency

De ER bereikte de afgelopen periode (2004-2009) een efficiencywinst van 30%. Ze wil het huidige niveau van efficiency handhaven en waar mogelijk verder verbeteren door:

- De efficiency in ICT en productielogistiek minstens te handhaven

- Het aantal stoffen in de Emissieregistratie jaarlijks via het werkplan de stoffenlijst te optimaliseren op (1) de internationale verplichtingen en (2) de beleidsbehoefte vanuit de beleidsdirecties waardoor met minder stoffen kan worden volstaan dan de huidige 350.
- Synergie met overige RIVM-taken verder uit te bouwen, o.a. op het gebied van prioritaire stoffen, samenwerking met het ETC-ACM, GCN en capacity building (zie paragraaf 3.1).

Regionalisatie

De ER is internationaal gezien sterk in zijn wijze van regionalisatie van diffuse emissies.

- Verbetering lokale gegevens klimaat en lucht door samenwerking met lokale overheden en uitvoeringsorganen.
- Vergroten in Nederland van het draagvlak voor de regionalisatie middels de ‘Taakgroep Ruimtelijke Verdeling’ . De uit te voeren taken en bijbehorende financiering wordt uitgewerkt en vooraf ter besluitvorming aan de Stuurgroep Emissieregistratie voorgelegd.
- Opstellen van een protocol voor het benutten binnen de ER van regionale emissiegegevens, vergelijkbaar met het protocol ‘Nieuwe Inzichten Luchtemissies en Luchtkwaliteit’ voor de nationale emissies
- Internationaal bijdragen aan regionalisatieprojecten en daarbij de Nederlandse methodiek actief uitdragen

Communicatie onzekerheden en nieuwe inzichten

De ER rapporteert voor de belangrijkste stoffen de onzekerheden in landelijke emissies. Bij een methodewijziging of een nieuw inzicht kunnen (historische) emissies worden aangepast. Maar ook als dit binnen de eerder gerapporteerde onzekerheden gebeurt kan het voor veel onrust bij de beleidsdirecties leiden. Doelen voor 2013 op dit punt:

- Standaard voor alle stoffen de onzekerheden in de nationale emissiecijfers melden.
- De onzekerheden zijn goed in beeld gebracht voor alle stof-emissieoorzaak combinaties, kwantitatief of – als de financiering dit niet toestaat - kwalitatief;
- Afspraken met de beleidsdepartementen over hoe om te gaan met het protocol ‘Nieuwe Inzichten Luchtemissies en Luchtkwaliteit’ zodat wijzigingen van de cijfers niet meteen tot wijziging van het beleid leiden.

Overige doelen

- Vereenvoudiging van de financieringsstructuur in 2013, door toeleverende en ondersteunende partijen -zoals die rond het eMJV, de broeikasgassen of afvalmonitoring - binnen de financiering van het project ER te brengen voor zover VROM dit wenst.

- Website: hoge niveau van transparantie en detail handhaven, wel toegankelijkheid vergroten en gebruikersinterface vereenvoudigen
- Af- en uitspoeling van nutriënten, prioritaire metalen en bestrijdingsmiddelen komen onder verantwoordelijkheid van de Taakgroep Landbouw en Landgebruik in plaats van onder verantwoordelijkheid van de MEWAT;
- Voor landbouw is de berekening van NH₃-emissie via de TAN-methode ingevoerd.
- Bekendheid van de ER als leverancier van de nationale emissiecijfers bij de beleidsdirecties verbeteren, inclusief de grote afhankelijkheid van externe gegevensverzamelingen.
- De internationale bekendheid ER is in 2013 gelijk/beter door actief deel te nemen aan commitologie bijeenkomsten en initiatieven rond harmonisatie, met als doel dat internationale regelgeving rond monitoring passend is voor de ER of dat in een vroeg stadium de ER zich hieraan kan aanpassen
- In 2013 moet duidelijk zijn hoe de door PBL middels detachering ingebrachte kennis op het gebied van industrie, procesemissies en de olie- en gaswinning kan worden gecontinueerd.

Dit alles leidt uiteindelijk tot de volgende meer-minder tabel per product (zie hoofdstuk 6), waarbij de totale inspanning voor het project gelijk blijft.

Product	Huidig deel v.h. budget ¹	Toe- of afname	Toelichting
Projectleiding	3%	Gelijk	Afhankelijk van het aantal deelnemers en aandeel uitbesteding kan dit omlaag
Emissie inventarisatie collectief	42%	Toename	Blijvende aandacht voor nieuwe stoffen en bronnen voor lucht, water en bodem. Onzekerheden beter in kaart brengen.
Emissie inventarisatie individueel PRTR-verslag	14%	Afname	Nu alleen nog het eMJV en de RWZI-enquête over zijn is er minder inspanning nodig. Wel meer inspanning in het adviseren van het wettelijk bevoegd gezag.
Ruimtelijke verdeling emissies	18%	Gelijk	Methodiek uitdragen in Europa, bedienen van de lokale overheden (gemeenten en waterschappen) maar alleen indien dit ook door hen wordt gefinancierd. Afgelopen jaren geautomatiseerd.
NIR broeikasgasemissies rapportage	10%	Afname	Ingeregeld nu met de bijna automatische generatie van de CRF

¹ Betreft alleen het budget binnen het project Emissieregistratie. Vanuit de diverse ministeries wordt ook rechtstreekse opdrachten verstrekt buiten het projectbudget om

IIR NEC rapportage	2%	Gelijk	Ingeregeld nu met de automatische koppeling naar de NFR. Wel meer diepgang van de IIR gewenst tot op net niveau van de NIR
E-PRTR & LCP rapportage	1%	Afname	Ingeregeld
Water rapportages	0%	Gelijk	
Publieksvoorlichting	8%	Afname	Grootste inspanning verricht in de afgelopen jaren via de publieke website. Deze wel constant verbeteren. Koppeling met SEIS en andere internationale initiatieven. Grotere zichtbaarheid in Nederland gewenst door actiever uitdragen
Internationaal overleg	2%	Toename	Meer proactieve houding gewenst. Nu vaak reparaties achteraf om leveringen mogelijk te maken. Er is nog veel te leren bij andere landen

1 Inleiding

Met de overgang van het project Emissieregistratie van PBL naar RIVM verzocht de Stuurgroep Emissieregistratie aan RIVM een visie op de opdracht. Uitgangspunt hierbij is de meerjarenbegroting zoals die in de Stuurgroep van 7 december 2009 werd gepresenteerd.

In de afgelopen periode (2004-2009) stak de Emissieregistratie veel energie in het logistiek stroomlijnen van het proces, waardoor emissies op een efficiëntere en kwaliteitsgeborgde wijze in de eindproducten worden verwerkt. Daarmee is succesvol invulling gegeven aan de wens om met minder budget dezelfde output te leveren.

In de komende drie jaar kan van deze inspanning verder worden geprofiteerd waardoor er meer capaciteit beschikbaar komt voor kwaliteitsverbetering van de emissiecijfers zelf. Daarbij kan de ER profiteren van de inbedding in het RIVM, vooral indien ook de overige luchttaken meeverhuizen van PBL naar RIVM

Leidend is dit alles is een efficiënte Emissieregistratie die zich uitsluitend richt op wat noodzakelijk is i.v.m. de nationaal en internationaal verplichte leveringen of voor de sturing van het milieubeleid.

2 Algemeen

2.1 Missie

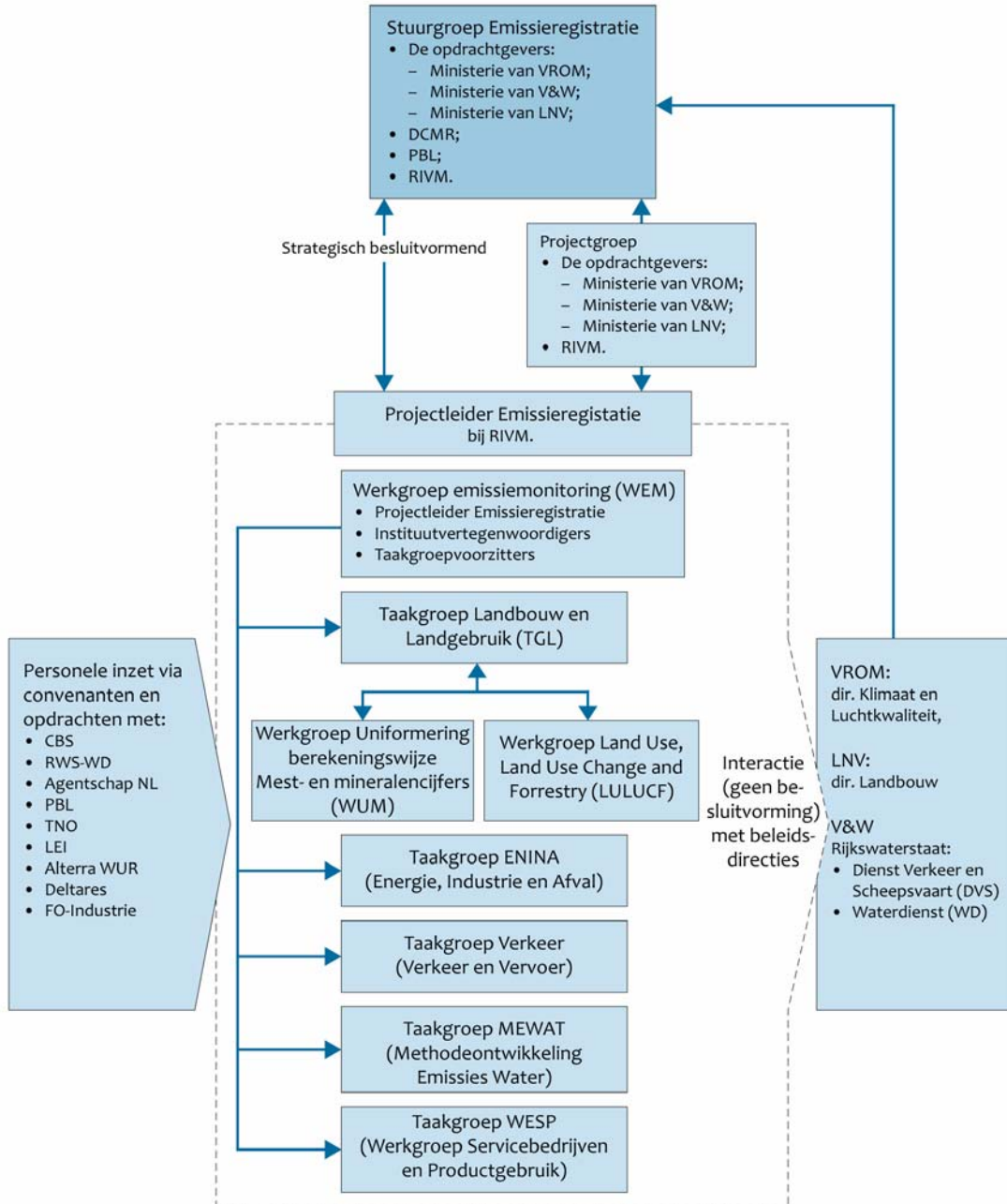
De ER publiceert en rapporteert op efficiënte wijze, wetenschappelijk verantwoord, de emissiecijfers naar lucht, water en bodem voor Nederland. Zij doet dit primair ten behoeve van nationale beleidsverantwoording en internationale rapportages.

De ER hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Verantwoordelijken en andere betrokkenen binnen de ER zijn zich bewust van de raakvlakken van de ER met wetenschap en beleid, en het belang van een doelmatige projectvoering;
- Wetenschappelijk verantwoording wordt afgelegd door het vergaren van kennis en het communiceren over de oorzaken van veranderingen in emissies, primair op het nationale niveau;
- De ER biedt inzicht in de onzekerheden rond de vastgestelde emissiecijfers en publiceert deze op het beleidsrelevante nationale niveau;
- De ER berekent emissies inclusief de locatie en geeft hiermee ook de lagere overheden inzicht in hun emissies
- Emissiecijfers worden op transparante wijze geïnventariseerd en vastgesteld. De emissies worden daartoe, volledig gedocumenteerd op gebied van toegepaste methoden, gebruikte basisgegevens, en taken en verantwoordelijkheden, in één centrale database met één externe toegang vastgelegd;
- De emissiecijfers worden volgens vaste methodieken geïnventariseerd. Vaststelling en validatie vinden zo mogelijk daarnaast via alternatieve methodieken plaats;
- De ER is bekend met (en houdt zich actief op de hoogte van) de meest actuele inventarisatiemethodieken in andere EU-landen, vooral voor die stoffen waarvoor een internationaal plafond of een reductiedoelstelling geldt;
- De inventarisaties van de ER voldoen aan de internationale verdragen en handleidingen. De door de ER gehanteerde inventarisatiemethoden zijn binnen de EU afgestemd;
- De emissiecijfers uit de ER dienen als basis voor emissies die gerapporteerd worden in de Balans voor de Leefomgeving (PBL), het Compendium voor de Leefomgeving (PBL, CBS) en de emissieramingen voor de GCN;
- De ER presenteert de emissies, zowel diffuus als per bedrijf, aan de burger, actief via de website www.emissieregistratie.nl en passief via het loket emissieregistratie@rivm.nl
- De ER draagt bovenstaande op verzoek van VROM ook uit in projecten voor Capacity building van derde landen.

2.2 Huidige organisatie

De organisatie van de Emissieregistratie ziet na de overplaatsing naar RIVM als volgt uit:

Figuur 1: Organisatieschema van de Emissieregistratie.

Het is van belang om te realiseren dat alleen via de Stuurgroep Emissieregistratie opdrachten aan de Emissieregistratie worden vertrekt. Wijzigingen in de monitoringsprotocollen kunnen wel via de beleidsdirecties worden voorgesteld maar worden altijd via het werkplan formeel goedgekeurd en (middels de verbetervoorstellen uit het werkplan) van financiering voorzien. Dit geldt ook wijzigingen in te monitoren stoffen of bronnen ten gevolge van nieuwe inzichten of verplichtingen (zie ook paragraaf 2.3).

De Stuurgroep Emissieregistratie

De Stuurgroep Emissieregistratie heeft de eindregie op de ER. De Stuurgroep Emissieregistratie bestaat daartoe uit vertegenwoordigers van:

- Het opdrachtgevende ministerie VROM (vertegenwoordigd door de Directie Klimaat en Lucht-kwaliteit);
- Het opdrachtgevende ministerie V&W (vertegenwoordigd door de Directie RWS Waterdienst in opdracht van DGWater);
- Het ministerie van LNV (vertegenwoordigd door de Directie Kennis en Innovatie);
- PBL (voor wettelijke taken);
- RIVM (hoofdopdrachtnemer en wettelijke taak GCN);
- IPO (vertegenwoordigd door DCMR).

De Stuurgroep ER komt minimaal 2x per jaar bijeen. De Stuurgroep is verantwoordelijk voor:

- Goedkeuring van het werkplan (in het najaar, zodat budget en capaciteit voor het komende kalenderjaar kan worden vastgesteld);
- Goedkeuring van het jaarverslag inclusief financiële verantwoording;
- Goedkeuring van grote wijzigingen in de projectstructuur.

De Projectgroep

De Projectgroep fungeert als voorportaal van de Stuurgroep. Ze komt tenminste na afloop van elk tertiaal bijeen om het 4-maandsverslag te bespreken. De Projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de opdrachtgevende (financierende) ministeries en het RIVM (hoofdopdrachtnemer).

De Beleidsdirecties

De beleidsdirecties van VROM, V&W en LNV zijn eindverantwoordelijk voor:

- (inter)nationale rapportages;
- het signaleren van nieuwe monitoringsverplichtingen en deelname aan beleidsgerichte internationale overleggen daarover;
- het opstellen van nieuwe monitoringsprotocollen of verbeteren van bestaande protocollen;
- het voeren van overleg voor specifieke sector- of thema-onderwerpen met de taakgroepvoorzitters dan wel projectleider ER;
- het beoordelen van de kwaliteit van deelproducten van de ER die de betreffende beleidsdirectie betreffen en het aanspreken van de projectleider ER op een volledige en tijdige oplevering van de afgesproken producten die in het werkplan zijn vastgelegd;

De Werkgroep Emissie Monitoring (WEM)

Fungeert als projectoverleg. Komt hiertoe omstreeks 8 keer per jaar bijeen

- Bestaat uit de voorzitters van de taakgroepen en een vertegenwoordiger vanuit elk deelnemend instituut
- Stelt de planning op van de producten
- Stelt de prioriteiten vast in de activiteiten en verbeterplannen
- Stelt in haar vergadering formeel de emissiecijfers vast
- Adviseert de projectleider over de producten voor de Stuurgroep waaronder het werkplan en het jaarverslag

2.3 Besluitvorming

Aansturing van de ER: het jaarlijkse werkplan

- De aansturing van de ER vanuit de opdrachtgevers vindt plaats door de Stuurgroep ER. De Stuurgroep komt tweemaal per emissieronde bijeen. De najaarsbijeenkomst is gericht op het vaststellen en prioriteren van de programmering aan het begin van de ronde. Tijdens de voorjaarsbijeenkomst worden de resultaten van het afgelopen jaar geëvalueerd. Waar nodig vindt in die bijeenkomst bijstelling van de huidige programmering plaats;
- De programmering wordt vastgelegd in het jaarlijkse werkplan ER, op te stellen onder regie van RIVM. Het werkplan beschrijft het werkproces, de producten en verbeteracties die door de binnen de ER samenwerkende instituten in de komende ronde worden uitgevoerd;
- Het werkplan wordt opgesteld binnen de volgende randvoorwaarden:
  - Het jaarlijks budget zoals opgenomen in de meerjaarlijkse projectbegroting;
  - Het jaarlijks leveren van twee kwaliteitsgeborgde datasets en daarop gebaseerde rapportages, waarmee Nederland kan voldoen aan nationale en internationale verplichtingen op gebied van emissiecijfers en -rapportages;
  - De middelen die de ER heeft voor actualisatie van methoden zijn beperkt. De ER geeft (in het werkplan) aanbevelingen voor verbeteracties. De Stuurgroep besluit of dergelijke aanbevelingen worden uitgevoerd. Dit kan betekenen dat binnen het project prioriteiten verschoven moeten worden. Alternatief is dat de Stuurgroep besluit om aanvullende middelen te verstrekken;
  - Bij methodeontwikkeling buiten de ER om, dient ervoor gezorgd te worden dat de ER betrokken is in de begeleiding van onderzoek, om ervoor te zorgen dat de resultaten toepasbaar zijn voor de bij de ER betrokken instituten;

Uitvoering van het werkplan

- Uitvoering van het werkplan vindt plaats onder regie/verantwoordelijkheid van het RIVM. Doel is het leveren van jaarlijks twee (kwaliteitsgeborgde) datasets met landelijke cijfers (voorlopig en definitief) en de geregionaliseerde definitieve dataset en diverse rapportages zoals die in het werkplan zijn beschreven;

- De ER past in de uitvoering van het werkplan nieuwe inzichten toe, mits die inzichten (1) op wetenschappelijk verantwoorde wijze tot stand zijn gekomen en (2) te vertalen zijn naar de ER praktijk (dat wil zeggen dat de benodigde gegevens (structureel) beschikbaar moeten zijn). Waar het doorvoeren van dergelijke wijzigingen van tevoren door de taakgroepen te voorzien is, wordt dit aangekondigd in het werkplan.
- Eventuele veranderingen in de wijze van berekeningen voor de aan de UNFCCC te rapporteren broeikasgassen worden vooraf aan de klankbordgroep NIE voorgelegd.
- De wijze waarop omgegaan wordt met nieuwe inzichten is op dit moment vastgelegd in het protocol 'nieuwe inzichten' (bijlage 1); Dit protocol zal in de loop van 2010 worden aangepast op de overgang van de ER van PBL naar RIVM. In dit overgangsjaar zal het protocol in de huidige vorm worden gehanteerd.

ER producten

- Het RIVM is verantwoordelijk voor de inhoud van de producten – gebaseerd op de vastgestelde emissiecijfers – waarmee invulling wordt gegeven aan de internationale rapportage verplichtingen voor lucht (o.a. NEC, NIR, IIR, E-PRTR, LCP). Bij het indienen van rapportages bij internationale organisaties, neemt het ministerie van VROM de verantwoordelijkheid voor de inhoud van de rapportages over;
- De RWS-WD en CBS zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun eigen producten, gebaseerd op de vastgestelde dataset; bijvoorbeeld de “Kaderrichtlijn Water” rapportages en “De Nederlandse Economie”;
- Alle emissiecijfers die in een ronde worden opgeleverd, worden vastgesteld door de projectleider ER, nadat de betrokken instituten (RWS-WD, PBL en CBS) akkoord zijn gegaan met de emissiecijfers. Een eenmaal vastgestelde dataset wordt niet meer gewijzigd, tenzij daar dwingende redenen voor zijn. De projectleider ER besluit over dergelijke wijzigingen, in overleg met de instituutvertegenwoordigers. Indien dergelijke wijzigingen ook beleidsimplicaties kunnen hebben, wordt overlegd met de verantwoordelijke beleidsdirectie.

2.4 Financieringsstructuur van ER activiteiten

- Het ministerie van VROM (Directie Klimaat en Luchtkwaliteit) levert de grootste financiële bijdrage aan de ER. In de 3 jarenovereenkomst tussen VROM-Directie Klimaat en Luchtkwaliteit en RIVM is de structurele omvang van het jaarlijkse budget vastgelegd; Dit is gebaseerd op een begroting over drie jaar waarbij de kosten van de overgang van het project in het eerste jaar over de gehele periode werden verdeeld.
- Het CBS levert een bijdrage aan de ER door het beschikbaar stellen van capaciteit en statistieken (Milieustatistieken, de energiestatistiek etc.)
- Het ministerie van V&W levert via RWS-WD jaarlijks een bijdrage voor beheer van de (kwaliteitsgeborgde) emissiedata op gebied van water, het regionaliseren en leveren van geregionali-

seerde gegevens via de ER website. Binnen het vanuit V&W beschikbare budget levert RWS-WD via Deltares jaarlijks een bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van de emissie en belasting van oppervlaktewater;

- Het ministerie van EZ levert via Agentschap NL een bijdrage aan onderhoud en beheer van de MJA module in het eMJV;
- Het ministerie van EZ levert via het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) een bijdrage aan onderhoud en beheer van de module Olie- en Gaswinning in het eMJV
- Het ministerie van VROM (Directie Klimaat en Luchtkwaliteit) levert een bijdrage aan de ER via Agentschap NL aan de afdeling Uitvoering Afvalbeheer
- Het ministerie van LNV levert een bijdrage aan de financiering van de ER via het WOT programma (Wettelijke Onderzoekstaken). Hieruit worden bijdragen aan, en voorzitterschap van de werkgroep Landbouw en Landgebruik gefinancierd; naast de bijdrage die vanuit verschillende landbouwinstututen via de Werkgroep Uniformering Mest- en mineralencijfers en de bijdrage vanuit Landbouwinstituut ASG tbv methaانبerekeningen melkkoeien wordt geleverd aan de ER. Ook wordt een financiële bijdrage geleverd aan methodeontwikkeling broeikasgasen.

2.5 Actor-analyse

De ER is een samenwerking tussen vele instituten. In het kader van het Implementatieplan ER zijn er in het verleden afspraken gemaakt tussen de bij de ER betrokken instituten. Deze afspraken zijn voor een belangrijk deel vastgelegd in onderlinge overeenkomsten (CBS, RWS-WD, Agentschap NL, WUR). De activiteiten van Deltares vallen onder verantwoordelijkheid van RWS-WD. Jaarlijks worden de afspraken tussen de instituten herbevestigd/bijgesteld in het werkplan; Waar nodig wordt capaciteit bij andere instituten ingehuurd (externe opdrachten) .

De bij de ER betrokken instituten zijn samen verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit van de jaarlijks vast te stellen datasets (het voorlopige en het definitieve dataset). De betrokken instituten hanteren de vastgestelde datasets. Afwijken hierop zijn alleen gemotiveerd en gedocumenteerd toegestaan.

Daarnaast zijn er vele actoren die een belangrijke rol spelen. Voor de analyse van al de betrokken actoren wordt onderscheid gemaakt in vier typen:

1. Deelnemende instituten waarbij de aansturing en financiering binnen het project ER ligt (uitvoerend)
2. Deelnemers waarbij de taken binnen het werkplan zijn opgenomen maar waarbij de financiering buiten het project plaatsvindt (aanleverend)
3. Opdrachtgevers voor de Emissieregistratie (financierend)
4. Nationale en internationale organisaties die bepalend zijn voor de eisen die aan de producten van de ER worden gesteld (bepalend)

Deelnemers gefinancierd binnen het project (uitvoerend)

Organisatie	Taak op hoofdlijnen
RIVM	Projectleiding, de emissies van een aantal werkvelden, secretariaatschap, ruimtelijke verdeling van de emissies, websites en overige ICT, advisering over Milieujaarverslagen, wettelijke taak GCN, loket en publieksvoorlichting.
TNO	De emissies van een aantal werkvelden, verdeeltabel ruimtelijke verdeling, ondersteuning NIR en IIR, advisering over Milieujaarverslagen, moderator, methodeverbeteringen.
WUR (Alterra, LEI, AG)	De emissies van een aantal werkvelden, ruimtelijke verdeling ammoniakemissies.
Uitbestedingen (Ecojob, AtosOrigin, Deloitte)	ICT en expertise gegevensbeheer en GIS (Geografische Informatie Systemen), meestal via een Europese aanbesteding

Deelnemers met taken gefinancierd buiten het project (aanleverend)

Organisatie	Taak op hoofdlijnen
CBS	Via convenant (financiering EZ), de emissies van een groot aantal werkvelden (industrie, verkeer, water), Milieustatistieken waaronder de energiestatistieken, advisering over Milieujaarverslagen
PBL	Controle + goedkeuring data en methoden (financiering VROM)
Agentschap NL	Via directe financiering VROM: NIE (National Inventory Entity) voor de controle van de broeikasgasemissies, emissiedeskundigen afval (emissies uit AVI's en stortplaatsen). Infomil als voorlichter van het bevoegd gezag, facilitator voor de IPPC-vergunningen. En als opdrachtgever voor FO-Industrie
RWS-WD	Emissiedeskundigen en waterrapportages (financiering V&W)
Deltares	Emissiedeskundigen en waterrapportages (financiering V&W)
Nederlandse Emissie autoriteit (NEa)	Mede bepalend voor samenstelling van de National Inventory Report (NIR)

Opdrachtgevers (financierend)

Organisatie	Taak op hoofdlijnen
VROM	Hoofdfinancier via opdracht aan RIVM
Rijkswaterstaat	Financier via opdracht aan RIVM

LNV	Financier via bijdrage in WOT
Agentschap NL	Opdrachtverlening MJA-module in het elektronisch Milieujaarverslag (eMJV)
Staatstoezicht op de Mijnen	Opdrachtverlening module olie- en gaswinning in het eMJV

Nationale en internationale organisaties die de (wettelijke) eisen stellen aan de producten (bepalend)

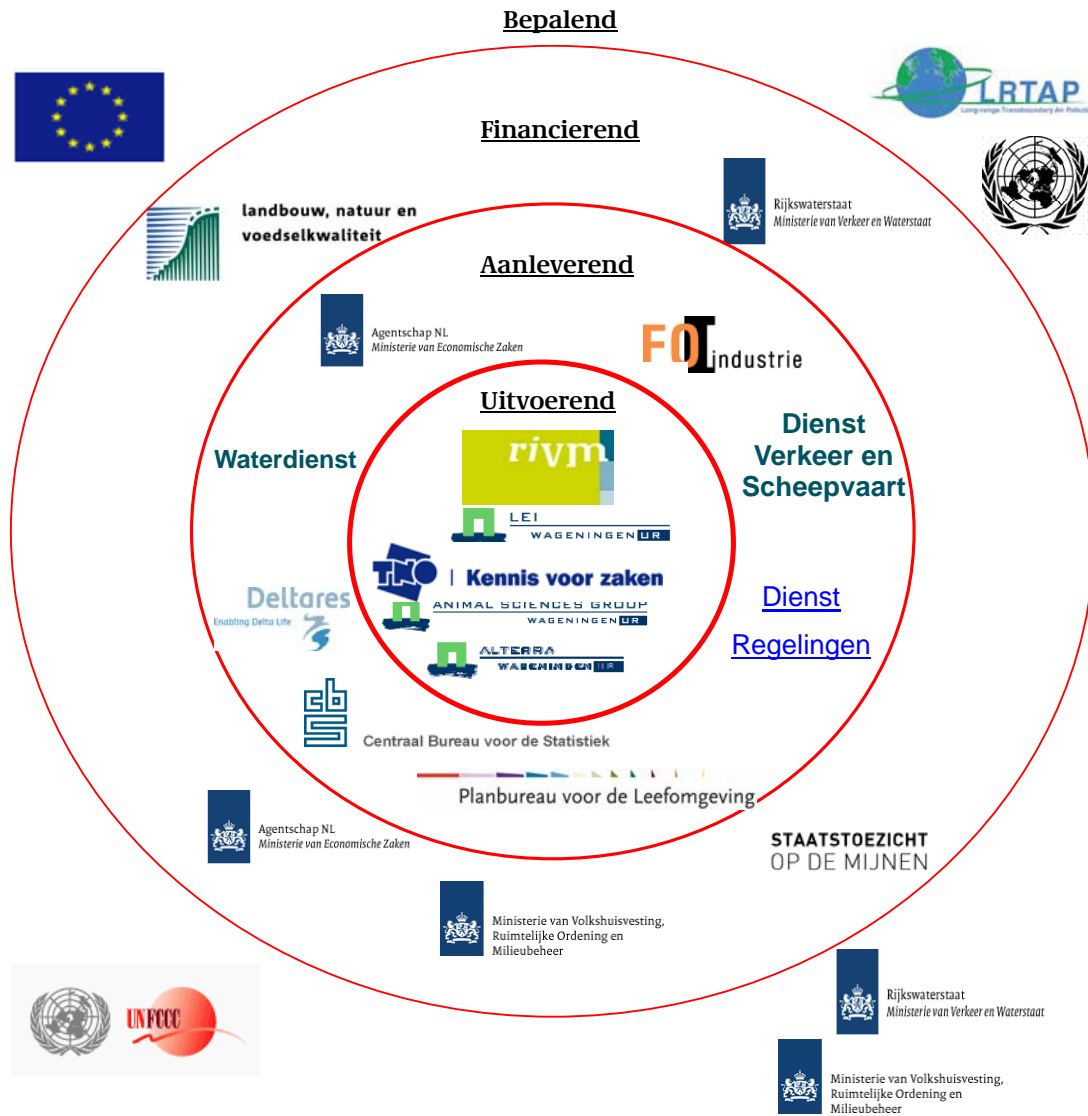
Organisatie	Taak op hoofdlijnen
VRM	Formele goedkeuring van de producten
V&W	Formele goedkeuring van de producten rond emissies naar water
Europese Commissie	Bepalend voor het format en de inhoud van rapportages in het kader van o.a. E-PRTR, LCP
UN-ECE	Bepalend voor het format en wat er gerapporteerd moet worden in het kader van de grootschalige luchtverontreiniging (NFR, IIR, LPS)
UN-FCCC	Bepalend voor het format en wat er gerapporteerd moet worden in het kader van de broeikasgassen (CRF, NIR)

Elk type actor vraagt een andere benadering vanuit de ER:

1. Uitvoerend: sturing is relatief eenvoudig voor het project (door opdrachtverlening). Liefst een langdurige relatie opbouwen. In de meeste gevallen is een Europese aanbesteding verplicht.
2. Aanleverend: hierbij is de ER afhankelijk van de opdrachtgevende ministeries. Waar mogelijk wordt deze afhankelijkheid vastgelegd in een convenant. Ook zal de ER (onder andere via de lijst met belangrijkste gegevensbronnen in het werkplan) deze afhankelijkheid bij de opdrachtgevers benadrukken.
3. Financierend: hier moet de ER uitdragen dat zij dé informatiebron is voor de emissies naar lucht, bodem en water.
4. Bepalend: voor de ER is het belangrijk dat zij betrokken wordt bij de totstandkoming van de diverse internationale verplichtingen. Deze – hoofdzakelijk technische rol – kan vorm krijgen

door deel te nemen aan o.a. commitologie commissies.

Figuur 2: Actoren betrokken bij de Emissieregistratie.

3 Ontwikkeling van de Emissieregistratie

3.1 Synergie met RIVM taken en andere kansrijke samenwerkingsverbanden

Synergie met RIVM-taken

Met de komst van de Emissieregistratie naar RIVM is er synergie mogelijk met een aantal taken binnen RIVM. Onderstaand overzicht noemt deze taken en geeft aan in hoeverre er reeds van synergie sprake is:

- Project prioritaire stoffen: aanwezige expertise binnen RIVM wordt reeds benut. De plaatsvervangende projectleider ER is tevens projectleider prioritaire stoffen. Hierdoor is kwaliteitsverbetering van de cijfers voor prioritaire stoffen mogelijk.
- Het European Topic Centre on Air pollution and Climate change Mitigation (ETC/ACM) Deelnemers aan de ER nemen in de toekomst ook deel aan de ETC/ACM waardoor in internationaal verband kennisuitwisseling mogelijk wordt.
- GCN en het luchtmeetnet: naast aanleverend is het in de toekomst interessant om via 'reverse modelling' vanuit de gemeten luchtkwaliteit satellietmetingen te bepalen of de emissies in orde van grootte kloppen met de door de ER bepaalde emissies, waardoor kwaliteitsverbetering in de emissiecijfers mogelijk wordt. Dit speelt op dit moment ook in het ETC (European Topic Centre) en EMEP verband.
- Capacity building via RIVM-projecten : ER-medewerkers worden vanuit RIVM ingezet voor capacity building in het buitenland, wat tot efficiencywinst en kwaliteitsverbetering leidt.

Kansrijke samenwerkingsverbanden

Vele partijen zijn betrokken bij de Emissieregistratie, soms in verschillende rollen, bijvoorbeeld zowel opdrachtgever als opdrachtnemer. Hierdoor is de aansturing van het project relatief complex. Positieve punt hiervan is echter het grote draagvlak en aansluiting bij de andere producten van deze instituten (denk aan Emissieprognoses van PBL, Energiestatistieken van CBS etc.).

Maar centralisatie van de uitvoerende taken kan consistentie vereenvoudigen en kosten besparen. Kansrijke samenwerkingsverbanden in dit kader zijn:

1. Luchtketen – ER, GCN, luchtmeetnet (RIVM). Deze samenwerking krijgt in feite op dit moment al vorm en zal toenemen nadat meer luchttaken van PBL naar RIVM verhuizen.
2. Informatiehuis Water en/of andere centrale gegevensautoriteiten. De Emissieregistratie heeft belang bij het kunnen benutten van de hier aanwezige informatie en het tijdig afstemmen van indelingen etc.

3. Agentschap NL - InfoMil, Staatstoezicht op de Mijnen, Dienst regelingen en FO-Industrie. Al deze organisaties faciliteren in feite bedrijven en/of bevoegde gezagen rond het eMJV (en de rapportage van IPPC-vergunningen).
4. Centrale borging Milieujaarverslagen. De Regionale Milieudiensten / Omgevingsdiensten, provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat zijn in hun rol als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de validatie van het eMJV. De ER draagt zorg voor een algemene borging van de data, anticipeert/ reageert op gesignaleerde trendbreuken in (inter)nationale rapportages.
5. Nederlandse Emissie autoriteit (NEa), Agentschap NL/NIE en RIVM rond de rapportage van broeikasgassen. Nu zijn er wel contacten met de NEa en worden jaarlijks de emissies van CO₂ en NO_x vergeleken. Maar hier is een efficiëntieslag mogelijk. Bijvoorbeeld door afspraken te maken rond de naamgeving en identificatie van inrichtingen en/of installaties. Of door het emissieverslag van de NEa te integreren met het emissieverslag van het integraal PRTR-verslag.

De Emissieregistratie zal met bovenstaande partijen verkennen welke (verdere) mogelijkheden tot samenwerking gewenst zijn.

3.2 Visie op privaat – publiek

Uitgangspunt van VROM en V&W is dat de rapportages zelf i.v.m. eindverantwoordelijkheid en de aansturing in handen van de Rijksoverheid blijven. Dit staat op gespannen voet met de huidige tijdgeest waarbij zoveel mogelijk taken bij de private sector worden ondergebracht. Waarbij het wel van belang blijft dat de Rijksoverheid voldoende expertise behoudt om als professioneel opdrachtgever te kunnen functioneren

Van het huidige ER-budget wordt bijna 85% via private partijen besteed en de rest bij de Rijksoverheid. TNO is de grootste partij (na een Europese aanbesteding), maar ook ICT wordt voor een groot deel uitbesteed. Een significant deel van het budget wordt besteed aan (semi) overheidsinstellingen zoals de verschillende WUR instituten.

Uitgangspunt van RIVM is dat verdere uitbesteding niet wenselijk is. Een nog groter deel via private partijen besteden maakt dat de inhoudelijke kennis vanuit de opdrachtgever RIVM beperkend wordt bij het aansturen van de opdrachtnemers en bij beoordeling van de producten.

3.3 SWOT analyse

De WEM inventariseerde in april 2010 de sterke en zwakke punten en kansen en bedreigingen van de ER. Deze zijn vervolgens door een delegatie van de WEM gescoord en in een confrontatiematrix gezet (zie bijlage 2). Dit levert het volgende overzicht (waarbij de belangrijkste in de groep als eerste worden genoemd)

Sterke en zwakke punten

- + De Emissieregistratie bevat **de** nationale emissiecijfers en wordt als zodanig (h)erkend, gebruikt en gewaardeerd. Vanuit één basis worden alle leveringen rond emissies gedaan, waarbij in de regel alle producten onderling consistent zijn.
- + Consensus en draagvlak over de methoden (protocollen en factsheets, diffuse bronnen en bijchatting) : betrokken ministeries en instituten spreken met één mond.
- + Het elektronisch Milieujaarverslag, met z'n nog steeds groeiende aantal deelnemers/verplichtingen ontwikkelt zich tot enige nationale registratie vanuit de bedrijven voor emissies en energie. De Emissieregistratie is verantwoordelijk voor ontwikkeling en beheer van dit systeem waardoor een nauwe integratie verzekerd is. De vergunning verlenende instanties valideren hierin de emissiecijfers.
- + Nieuwe stoffen, bronnen of thema's kunnen snel door de ER worden geïmplementeerd
- + Door de grote betrokkenheid van het CBS heeft de ER toegang tot vele, ook vertrouwelijke, statistieken. (vele landen hebben geen toegang tot economische statistieken waardoor er veel inspanning nodig is om tot een juiste schatting van de activiteitsniveaus te komen)
- + Expertise over ruimtelijke verdeling van emissies, zeker internationaal gezien
- + Productielogistiek op orde (geautomatiseerd): vanuit de werkveldtrekkers via de centrale database tot de uiteindelijke rapportages.
- Grote afhankelijkheid van externe gegevensverzameling : zo'n 200 essentiële statistieken / modellen spelen een rol
- Door verwevenheid van producten erg gevoelig voor externe veranderingen in rapportageverplichting, zowel ten aanzien van tijdigheid als ten aanzien van de bronindelingen (weinig flexibel)
- Weinig toegankelijke informatie over de betrouwbaarheid van de (nationale) emissiecijfers
- Link met de gebruikers kan beter: o.a. gebruikersvriendelijkheid en transparantie van de websites, aansluiten bij de behoefte van de lokale gebruikers/overheden
- Door groot aantal betrokken instituten, opdrachtgevers en -nemers veel overleg nodig
- Door de integrale benadering over de compartimenten heen is er een onderlinge afhankelijkheid en zijn concessies nodig ten aanzien van indelingen.
- Individuele bevraging van de intensieve veehouderij en de registratie hiervan in zowel de landbouwtelling als het elektronisch Milieujaarverslag

Kansen en bedreigingen

- + Uitdragen van onze kennis en expertise om (1) draagvlak en toetsing van onze eigen methodiek, (2) verbetering van de kwaliteit van emissie-inventarisaties in derde landen en (3) ontwikkelingen in Brussel op het gebied van SEIS, Inspire en initiatieven rond Streamlining te beïnvloeden.
- + Voortrekkersrol ten aanzien van de ruimtelijke verdeling in Europa uitdragen
- + De oprichting van het Informatiehuis water. De ER kan hier als leverancier optreden.
- + Inbreng van de ER-expertise in verband met de oprichting van de omgevingsdiensten waar een herverkaveling van de expertise rond vergunningsverlening en validatie emissierappor-

tages gaat plaatsvinden. De ER zou hier zijn expertise kunnen inbrengen waardoor er een betere aansluiting met de ER.

- + Locale klimaatsinitiatieven rond BKG-emissies waarbij lokale emissies beter in beeld worden gebracht terwijl de lokale overheden een validatie krijgen van de door hen gebruikte cijfers.
- + Door komende bezuinigingen vallen andere registraties weg bij lokale overheden. De ER kan hier efficiënt op inspringen en het verlies aan informatie deels compenseren.
- Afnemende inhoudelijke betrokkenheid vanuit de departementen.
- Door complexe wijze van financiering gevoelig voor bezuinigingsdruk
- Complexe financieringstructuur, deels via opdracht VROM rechtstreeks naar het project, deel via directe stromen vanuit ministeries naar instituten, verder diverse convenanten:
  - o VROM financiert het AgentschapNL buiten het project om: Afval, NIE, Infomil
  - o V&W financiert buiten het project om: STONE-runs Alterra, Deltares
  - o LNV financiert een deel via de WOT-programma's de bijdrage van de eigen DLO-instituten. Een ander deel wordt rechtstreeks uit het ER-budget betaald.
  - o Een grote personele bijdrage om niet vanuit het CBS (milieustatistiek) en een bijdrage vanuit RWS, die beide buiten de invloedssfeer van het project vallen.
- Fragmentatie van beleid (locaal door decentralisatie van het beleid, Den Haag en Brussel)

3.4 Strategische vragen/issues uit de SWOT-analyse

Uit de confrontatiematrix (zie bijlage 2) komen de volgende strategische vragen/issues naar voren die de Emissieregistratie in de komende jaren zal adresseren:

1. Een grote afhankelijkheid van externe gegevensverzameling en de afnemende inhoudelijke betrokkenheid vanuit de departementen maken ons kwetsbaar.
2. Zolang de emissieregistratie de nationale emissiecijfers bevat zijn er voldoende handvaten om de departementen bij het project betrokken te houden, ook inhoudelijk.
3. De grote afhankelijkheid van externe gegevensverzamelingen en kwetsbaarheid voor bezuinigingen kan afnemen door de wijze van financiering van de ER te vereenvoudigen.
4. Onze sterke positie bij de ruimtelijke verdeling van (diffuse) emissies maakt de ER op internationaal niveau een aantrekkelijke partner voor samenwerking.
5. Ditzelfde geldt ook voor de lokale overheden.
6. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat de link met de gebruikers verbetert door de transparantie en gebruikersvriendelijkheid van de website en documentatie verder te verbeteren.
7. De informatie over de betrouwbaarheid van emissiecijfers wordt als zwak ervaren. Departementen hebben moeite met het verwerken van nieuwe inzichten waardoor historische emissies veranderen en beleidsinspanningen moeten worden aangepast. Ook als deze veranderingen in emissies binnen de reeds bekende onzekerheidsmarges blijven.

4 Strategie

4.1 Internationaal

Het belang van de internationale verplichtingen is de laatste decennia toegenomen en ook het beleid richt zich meer op het behalen van de internationale doelstellingen.

De Emissieregistratie wenst een grotere betrokkenheid bij het tot stand komen van de rapportage verplichtingen. Vaak leveren de gemaakte afspraken een meer complexe verplichting op dan noodzakelijk voor het te bereiken doel. Vooral een geïntegreerd systeem zoals Nederland (en bijvoorbeeld Frankrijk) dit heeft is hier erg gevoelig voor. De vanuit de ER te leveren inspanning wordt vooral gericht op harmonisatie van de internationale verplichtingen, zoals via SEIS, UNFCCC, E-PRTR, KRW, Inspire

4.2 Nationaal

De Emissieregistratie kan en moet zich beter naar buiten profileren. Relatie met de beleidsdepartementen versterkt door met grotere regelmaat de resultaten te presenteren en de transparantie en gebruikersvriendelijkheid van de website te verbeteren. Ook moet het 'Protocol Nieuwe Inzichten Luchtemissies en Luchtkwaliteit' beter worden uitgedragen zodat beleidsdirecties en de wetenschap hun weg naar de ER beter leren kennen.

4.3 Regionaal

Er is nu een momentum om regionale overheden nauwer bij de ER te betrekken omdat (1) er vele lokale klimaatinitiatieven zijn en (2) veel behoefte is aan regionale emissiegegevens vanuit lokale organisaties (bijvoorbeeld waterkwaliteitsbeheerders).

Daarvoor moet er een mechanisme om lokale initiatieven terug te laten komen in de nationale emissies, of om ze te toetsen/vergelijken met de methode en gegevens binnen de ER.

Dit vastleggen in een protocol vergelijkbaar met of aanvullend op het protocol nieuwe inzichten.

De eerste stap hiervoor is de oprichting van de Taakgroep Ruimtelijke Verdeling, waarbij vooraf wel goede afspraken over de financiering nodig zijn.

4.4 Strategie per taakgroep

De taakgroepen stelden elk vanuit hun visie een strategie op voor de komende drie jaar.

ENINA (Industriële emissies)

De taakgroep richt zich op het vaststellen, en leveren van emissiecijfers uit de industrie, energie-opwekking en afvalverwerking naar de lucht en het verzamelen van de activiteitsdata, volgens de beste wetenschappelijke inzichten en in overeenstemming met (inter)nationaal gestelde eisen aan rapportage. Bijhouden van de wetenschappelijke inzichten en verbeteringen in methoden op gebied van industriële emissies, en het implementeren daarvan in de emissieregistratie maakt deel uit van het doel van de taakgroep.

De taakgroep ENINA levert de verbrandingsemissies naar lucht van alle doelgroepen behalve vervoer en verkeer en de procesemissies naar lucht van de volgende doelgroepen:

1. Chemische Industrie
2. Raffinaderijen
3. Grootschalige Energieopwekking;
4. Afvalverwerking
5. Overige industrie

Dit volgens twee elkaar aanvullende methodieken: de top down methodiek aan de hand van nationale activiteitsdata en daaruit berekende emissies (vooral voor Broeikasgassen), en de bottom up methodiek waarbij uitgegaan wordt van de individuele bedrijfsemissies met een bijschatting voor het nationale totaal.

Ontwikkelingen langere termijn (2012-2013)

- Alle significante emissies vanuit de doelgroep op bedrijfsniveau registreren, ook als hiervoor geen verplichting bestaat via het integraal PRTR-verslag (middels onderzoek en vrijwillige registraties vanuit bedrijven of bevoegde gezagen)
- Verbeteren methodiek voor bijschatting (voor deel bedrijven waarvan geen enkele emissie bekend is) en de aanvulling (toevoegen van emissies aan bedrijven die incomplete emissies opleveren bijvoorbeeld door een hoge grenswaarde). Dit stapsgewijs per bedrijfstak invoeren, beginnende met de Afvalverwerking.
- Versterking van de adviserende rol voor het elektronisch Milieujaarverslag naar het bevoegd gezag voor vaststelling van het verslag.
- Toegang tot IPPC-vergunningen voor het publiek aanbieden.
- Burger en NGO's een grotere rol laten spelen bij de validatie van emissiecijfers in het elektronisch Milieujaarverslag.
- Wegvallen informatie NMVOS via de bedrijfstakken opvangen door additionele inventarisatie.

Landbouw

De taakgroep richt zich op het vaststellen, en leveren van emissiecijfers uit de landbouw en van landgebruik naar bodem, water en lucht, volgens de beste wetenschappelijke inzichten en in overeenstemming met (inter)nationaal gestelde eisen aan rapportage. Bijhouden van de wetenschappelijke inzichten en verbeteringen in methoden op gebied van emissies uit landbouw en landgebruik,

en het implementeren daarvan in de emissieregistratie maakt deel uit van het doel van de taakgroep.

De taakgroep Landbouw en Landgebruik levert de volgende emissies:

1. ammoniak uit de landbouw;
2. lachgas en methaan uit de landbouw en landgebruik;
3. fijn stof uit de landbouw;
4. emissies van vegetatie en natuurlijke bodems (CH₄, isopreen, pineen, onverzadigde alifatische Kwst, H₂S, CS₂, COS, N₂O, NO; ten behoeve van de landelijke totalen);
5. mineralenbalans;
6. CO₂-emissies uit bossen, en als gevolg van landgebruik en veranderend landgebruik en be-kalking;
7. afspoeling bestrijdingsmiddelen naar het riool (loopt nu via MEWAT);
8. emissies uit de landbouw naar water (nutriënten en zware metalen; loopt nu via MEWAT).

Onder de Taakgroep vallen de volgende werkgroepen:

- Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM); deze werkgroep is verantwoordelijk voor het leveren van de excretiecijfers
- Werkgroep landbouwemissies; deze werkgroep richt zich primair op de levering van de emissiecijfers van ammoniak, overige broeikasgassen, fijn stof en van emissies van nutriënten, bestrijdingsmiddelen en zware metalen naar het oppervlaktewater. Eventueel deze taakgroep verder opsplitsen.
- Werkgroep LULUCF; deze werkgroep is verantwoordelijk voor het leveren van emissiecijfers van broeikasgassen vanuit bossen en als gevolg van veranderend landgebruik. Deze cijfers zijn nodig voor de NIR (National Inventory Report) en Kyoto.
- Deze werkgroepen leggen verantwoording af aan de Taakgroep Landbouw en Landgebruik. Deze taakgroep draagt zorg voor de methodische en financiële besluitvorming. In de taakgroep zitten de voorzitters en secretarissen van de verschillende werkgroepen.

Ontwikkelingen langere termijn (2012-2013)

De taakgroep Landbouw en Landgebruik heeft zich tot doel gesteld om eind 2013 het volgende te hebben bereikt:

- Op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de EU op gebied van emissies uit de landbouw, zowel methodisch als wat betreft omvang;
- Het leveren van state of the art en kwaliteitsgeborgde emissiecijfers die voldoen aan de TCCCA criteria (transparant, consistent, vergelijkbaar, volledig en nauwkeurig);
- Actieve betrokkenheid van het ministeries (m.n. LNV);

- Leveringszekerheid en continuïteit van de databronnen (bijvoorbeeld MFV, diervoederstatistieken);
- Eenduidig gebruik van databronnen;
- Berekening van NH₃-emissie via de TAN methode is ingevoerd. Uit oogpunt van consistentie in het gebruik van de gegevens ligt het toezicht op de toepassing en controle op de resultaten bij de combinatie RIVM/PBL;
- Af- en uitspoeling van nutriënten, prioritare metalen en bestrijdingsmiddelen komen onder verantwoordelijkheid van de Taakgroep Landbouw en Landgebruik in plaats van onder verantwoordelijkheid van de MEWAT, evenwel in acht nemende dat de aanpak en toetsing van de resultaten met emissiedeskundigen namens V&W is geborgd.
- De onzekerheden zijn goed in beeld gebracht voor alle stof-emissieoorzaak combinaties;
- Alle gebruikte modellen voldoen aan de ISO-normen.

Verkeer

De Taakgroep Verkeer richt zich op het verzamelen, vaststellen en rapporteren van emissiecijfers voor de sector verkeer en vervoer in Nederland, conform de huidige wetenschappelijke inzichten en in overeenstemming met de (inter)nationaal vastgestelde eisen aan dataverzameling en rapportage. De Taakgroep rapporteert de emissies van broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen op Nederlands grondgebied, inclusief het Nederlandse deel van de Noordzee (het Nederlands Continentaal Plat, NCP). In het kader van de Nederlandse rapportage van de broeikasgasemissies stelt de Taakgroep tevens de broeikasgasemissies vast die voortkomen uit de in Nederland afgezette motorbrandstoffen en uit defensie-activiteiten in binnen- en buitenland.

De sector verkeer en vervoer omvat het wegverkeer, de luchtvaart, de scheepvaart en het spoorvervoer. Conform internationale rapportageverplichtingen worden voor de luchtvaart alleen de luchtverontreinigende emissies gerapporteerd tijdens het landen en opstijgen (LTO) en de broeikasgasemissies van binnenlandse vluchten. De scheepvaart omvat zowel het goederenvervoer als het personenvervoer per binnenvaart- en zeeschip. Daarnaast worden de emissies van de recreatievaart gerapporteerd. De Taakgroep verkeer rapporteert tevens de emissies van mobiele werktuigen in Nederland. Ten slotte worden de broeikasgasemissies door defensie-activiteiten gerapporteerd.

De Taakgroep Verkeer verzamelt en rapporteert emissiecijfers conform de huidige wetenschappelijke inzichten. In dat kader neemt de taakgroep actief deel aan en stelt de taakgroep zich op de hoogte van (inter)nationale overleggen en studies waarin nieuwe inzichten en methoden worden verzameld, uitgewerkt en/of gepresenteerd. De Taakgroep stelt zich tevens op de hoogte van de actuele methoden die internationaal worden aanbevolen voor de inventarisatie van emissies door de sector en verkeer en vervoer en wijkt daar alleen gemotiveerd van af. Tevens blijft de Taakgroep op de hoogte van (inter)nationale beleidsmatige ontwikkelingen die de emissies van de sector verkeer en vervoer beïnvloeden.

De Taakgroep legt jaarlijks in rapportages en presentaties verantwoording af over de methoden en basisgegevens die zijn toegepast voor de emissieberekeningen en de nieuwe inzichten die zijn verzameld, inclusief de consequenties daarvan voor de emissiecijfers.

Ontwikkelingen komende jaren (2012-2013)

De Taakgroep Verkeer heeft voor de komende jaren de volgende aandachtspunten gedefinieerd:

- Het verbeteren van de inzichten in en de documentatie van de onzekerheden rond de nationale emissiecijfers voor de sector verkeer en vervoer.
- Het verbeteren van de inzichten in en het vergroten van de betrokkenheid van de taakgroep bij de regionale verdeling van de emissiecijfers voor de sector verkeer en vervoer.
- De ontwikkeling en toepassing van nieuwe methoden om de broeikasgasemissies van de sector verkeer en vervoer, zoals gerapporteerd aan het IPCC, uit te splitsen naar verschillende modaliteiten.
- Het verbeteren van de inzichten in de slijtage-emissies van de sector verkeer en vervoer.
- De ontwikkeling van nieuwe methoden om in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen in de samenstelling van het wegverkeer, zoals het toenemende gebruik van biobrandstoffen en de inzet van elektrische en waterstofvoertuigen.

MEWAT (emissies naar water)

MEWAT is aanspreekpunt voor betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige emissiecijfers naar water op landelijke schaal.

Doelgroep en gebruik van ER watergegevens

Afnemers bij beleidsvoorbereiding bij beleids-DG's van VROM, V&W, L&V, landelijke en regionale Diensten van RWS, regionale waterbeheerders, markt, universiteiten, kennisinstututen en internationale riviercommissies.

Gebruik van cijfers en methodieken in rapportages, balansen en modelinstrumentaria zoals KRW Verkenner.

MEWAT is als taakgroep meewerkend in het jaarlijkse proces van vaststellen van emissiecijfers m.b.t. water.

MEWAT adviseert VROM en V&W over de inhoud en kwaliteit van het E-PRTR integraal milieuverslag. Zij doet dit door jaarlijks bij te dragen in de controle en check op de vulling van de MJV en E-PRTR cijfers. MEWAT adviseert gevraagd en ongevraagd het Bevoegd Gezag over de inhoud ervan.

MEWAT besteedt in haar activiteiten aandacht aan de gevolgen van gebruik van E-PRTR emissiegegevens voor de regionale waterbeheerder die deze gebruikt voor KRW analyses. Consequentie van

het gebruik van de emissiegrenswaarden in de E-PRTR in de ER leidt tot onderschatting van de actuele emissies.

Communicatie

MEWAT versterkt de communicatie over de emissiecijfers middels aanbrenen van consistentie in methodiekbeschrijvingen in factsheets en de herkomst van de basisinzichten in achtergronddocumentatie vanaf april 2010. Met een nieuwsbrief en het regionaal gebruikersoverleg (beiden tweemaal per jaar) door Deltares geeft MEWAT handen en voeten aan versterken van de relatie met afnemers. Tevens wordt jaarlijks een emissiesymposium georganiseerd.

Omgevingsanalyse

MEWAT volgt internationale ontwikkelingen en draagt de Nederlandse methodieken uit via incidentele zitting in stroomgebiedcommissies en via de internationale werkzaamheden van Deltares. Hier ligt een uitdaging bij het werk voor de Europese Commissie door Werkgroep E, Chemische aspecten onder DG-ENV in gedachtegoed van artikel 5 van de EU richtlijn EQSD: MEWAT gaat vanaf 2011 een pro-actieve rol spelen (in samenwerking met de Waterdienst) aan het opstellen van richtsnoeren voor inventariseren van emissies in EU lidstaten.

MEWAT zet het eigen netwerk in Nederland verder op via aansluiting bij STOWA Waternetwerk. De ambitie is om water emissiecijfers in ER eenduidig te positioneren bij afnemers, waaronder de waterschappen (gebruik in stofstroomanalyses en stofbalansen).

MEWAT heeft de ambitie emissiecijfers goed inzichtelijk te maken op een schaalniveau passend bij regionale analyses. Hierbij hoort het beschikbaar stellen van de bouwstenen van emissiecijfers, namelijk emissiefactoren, emissieverklarende eenheden (ook per regionale verdeling) en de bijbehorende rekenmethodiek. MEWAT gaat de waterkwaliteitsbeheerder bevragen welke regionale informatie uit de ER mogelijk ingezet kan worden of verbetering behoeft.

MEWAT is voor maximale openbaarheid van emissiegegevens en achtergrondinfo en voor een optimale transparante weergave op de ER-PUB. De dubbele emissies boom is hier een gedeeltelijke invulling van. Een ander aspect is het met ingang van maart 2011 individueel opnemen van individuele RWZI gegevens, zo mogelijk met zowel de gemeten als de geschatte emissies.

Regionalisering van gegevens

Gebruik in modelinstrumentaria stelt eisen aan de wijze en datastructuur waarop gegevens uit ER beschikbaar komen. De temporele en geografische vorm waarin ER gegevens aanlevert is daarbij van belang. MEWAT gaat in maart 2012 emissiecijfers beschikbaar stellen voor zomer- en winterhalfjaargemiddelde. MEWAT zorgt dat de benodigde datastructuur voor de output uit het ER opslagsysteem aansluit bij de ontvangende kant.

MEWAT is volgend in de ontwikkelingen voor een betere geografische schematisatie van water-eenheden en ontwikkelt deze niet zelf maar sluit aan bij de NHI schematisatie. Naar verwachting wordt zeker niet eerder dan november 2011 een verbeterde regionalisatielaag ingebed in ER. MEWAT wil de regionalisatie van de emissie-informatie zo nauw mogelijk laten aansluiten bij de basisbestanden, die voor de regionalisatie worden gebruikt (binnen de randvoorwaarden van eigendomsrecht en vertrouwelijkheid). Er wordt in 2011 onderzocht wat hiervoor de mogelijkheden zijn. De inzet op regionalisatie zal evenwel gepaard moeten gaan met een sluitende financiële dekking in het project.

Ontwikkelingen langere termijn (2012-2013)

- Prioriteit van de ER moet aansluiten bij de beleidsbehoeftes van de ministeries en waterbeheerders (aandacht voor de probleemstoffen in het water).
- Koppelen van ER gegevens met die van waterkwaliteitsgegevens in het Informatiehuis Water. ER zorgt voor de emissies; Informatiehuis voor de kwaliteits- en kwantiteitsgegevens.
- Ondersteuning SGBP (stroomgebiedsrapportages KRW) ronde 2 vanaf 2012 en Kaderrichtlijn Marien.
- MEWAT is voornemens om meer informatie te verschaffen over de onnauwkeurigheid van de verstrekte emissiegegevens
- Intensiever gebruik van meetgegevens van microverontreinigingen in effluenten van rwzi's, i.p.v. alleen schattingen bij de bron.
- Uitbreiden met emissiegegevens van nieuwe stoffen, die problemen geven in oppervlaktewater (denk aan bijv. geneesmiddelen en vlamvertragers); ook relatie met productie van drinkwater uit oppervlaktewater
- Afweging 'meer en breder' versus 'beter, actueler en betrouwbaarder' (continue verbetering altijd nodig?)

WESP (emissies consumenten)

WESP wil inzicht bieden in de relevante procesemissies van consumenten, uit productgebruik en servicebedrijven in aansluiting op of conform (inter)nationale rapportageverplichtingen. Daartoe heeft WESP contact met brancheverenigingen en dataleveranciers en onderhoudt de benodigde kennis op het gebied van schattingsmethoden.

De grootste bronnen in het WESP werkveld worden jaarlijks bijgewerkt onder gebruikmaking van statistieken en overige informatiebronnen. Van de (kleine) bronnen die constant worden verondersteld, wordt minimaal eens per vijf jaar geëvalueerd of de constante emissie nog passend is en hoe de emissieschatting eenvoudig en efficiënt aangepast zou kunnen worden.

De taakgroep WESP is ook verantwoordelijk voor het up to date houden van kennis betreffende relevante stoffen, (europes) beleid en andere relevante ontwikkelingen. Indien noodzakelijk initieert WESP nieuw onderzoek ter verbetering van bestaande of nieuwe essentiële schattingsmethoden ten behoeve van de Emissieregistratie.

Taakgroep ruimtelijke verdeling (in oprichting)

Locale overheden hebben behoefte aan een regionalisering van (met name) de broeikasgasemissies en zien nu in de ER de effecten van hun lokale beleid onvoldoende terug. De ER gebruikt immers vaak nationale verdeelfuncties om de nationale emissies naar bijvoorbeeld de gemeenten te verdelen. Hierdoor is er op lokaal niveau onvoldoende nauwkeurigheid in gegevens om resultaten van het lokale beleid in beeld te brengen. M.a.w. terugschalen van emissies vanaf een nationaal niveau (gebaseerd op nationale gegevens) naar een lokaal niveau is te grof, omdat hierbij niet (in detail) gebruik gemaakt wordt van lokale emissiebepalende factoren maar van een toedeling vanuit de nationale gegevens op basis van andere kenmerken.

Om locale overheden beter te ondersteunen, o.a. bij initiatieven rond klimaatneutraal en reductiedoelstellingen rond broeikasgassen en luchtkwaliteit, is de oprichting van een Taakgroep Ruimtelijke verdeling gewenst.

Het doel van deze nieuwe taakgroep is drieledig:

1. Methoden ontwikkelen om de resultaten van lokaal beleid in de (regionalisatie van de) nationale emissieregistratie terug te laten komen. Gegarandeerd moet zijn dat de lokale beleidsinspanning ook in het nationale totaal tot uitdrukking komt.
2. Voorkomen dat er een lappendeken ontstaat van verschillende methodieken binnen de regionale overheden om beleid te kwantificeren.
3. De betrokkenheid van de al bestaande taakgroepen bij de gehanteerde wijze van regionalisatie van nationale emissies verhogen.

Maar het belangrijkste is het verhogen van de kwaliteit van de regionalisering, waarmee ook invulling wordt gegeven aan een belangrijke conclusie van de Commissie Verheijen (Meten en Berekenen Luchtkwaliteit), die stelt dat de ER op dit vlak versterking behoeft en beter afgestemd zou moeten worden op de eisen vanuit bepaling van de luchtkwaliteit. De commissie heeft geadviseerd om de Emissieregistratie zo mogelijk te versterken en haar activiteiten beter op het GCN-proces aan te laten sluiten. De verschillende doelen van de GCN dienen hierbij volgens de commissie als uitgangspunt.

Ontwikkelingen langere termijn (2012-2013)

Op de langere termijn kan er een vruchtbare wisselwerking ontstaan tussen de regionale overheden en de ER. De ER gebruikt lokale emissiegegevens die door eigen inventarisatie worden verza-

meld en verbetert zo de regionalisering. De regionale overheden zien de resultaten van hun inspanning terug in de landelijke ER en krijgen zo een kwaliteitsstempel op hun inspanning

4.5 Doelen voor 2013

Uit de SWOT-analyse en uit de voorafgaande paragrafen in dit hoofdstuk komen een aantal doelen naar voren die de Emissieregistratie in 2013 wil bereiken.

Kwaliteit:

- Kwaliteitsverbetering voor de stoffen waarvoor nu een embargo geldt op de website: zware metalen en POP's naar lucht waardoor in 2013 deze embargo's zijn verdwenen.
- De ER blijft voldoen aan kwaliteitsstandaarden uit het werkplan (waaronder ISO 9001/2000) en streeft continue na het verbeteren van de kwaliteit en tijdigheid van de producten.
- Kwaliteitsverbetering van de bedrijfsemisies door het bevoegd gezag te adviseren over alle belangrijke bedrijven en stoffen. Dit in een protocol vast te leggen

Efficiency:

De ER bereikte de afgelopen periode een efficiencywinst van 30%. Ze wil deze vasthouden en waar mogelijk verbeteren door:

- De efficiency in ICT en productielogistiek minstens te handhaven
- Het aantal stoffen in de Emissieregistratie te verminderen en jaarlijks via het werkplan de stoffenlijst te optimaliseren op (1) de internationale verplichtingen en (2) de beleidsbehoefte vanuit de beleidsdirecties.
- Synergie met overige RIVM-taken verder uit te bouwen, o.a. op het gebied van prioritair stoffen, samenwerking met het ETC-ACM, GCN en capacity building (zie paragraaf 3.1)

Regionalisatie:

De ER is internationaal gezien sterk in zijn wijze van regionalisatie van diffuse emissies.

- Verbetering lokale gegevens klimaat en lucht door samenwerking met lokale overheden en uitvoeringsorganen.
- Vergroten in Nederland van het draagvlak voor de regionalisatie middels de 'Taakgroep Ruimtelijke Verdeling'
- Opstellen van een protocol voor het benutten binnen de ER van regionale emissiegegevens, vergelijkbaar met het protocol 'Nieuwe Inzichten Luchtemissies en Luchtkwaliteit' voor de nationale emissies
- Internationaal bijdragen aan regionalisatieprojecten en daarbij de Nederlandse methodiek actief uitdragen

Communicatie onzekerheden:

De ER rapporteert voor de belangrijkste stoffen de onzekerheden in landelijke emissies. Bij een methodewijziging of een nieuw inzicht kunnen (historische) emissies worden aangepast. Maar ook als dit binnen de eerder gerapporteerde onzekerheden gebeurd kan het voor veel onrust bij de beleidsdirecties leiden. Doelen voor 2013 op dit punt

- Standaard voor alle stoffen de onzekerheden in de nationale emissiecijfers melden
- Afspraken met de beleidsdepartementen over hoe om te gaan met het protocol 'Nieuwe Inzichten Luchtemissies en Luchtkwaliteit' zodat wijzigingen cijfers niet meteen tot wijziging van het beleid leiden.

Overig:

- Vereenvoudiging van de financieringsstructuur in 2013, door toeleverende en ondersteunende partijen -zoals die rond het eMJV, de broeikasgassen of afvalmonitoring - binnen de financiering van het project ER te brengen.
- Website: hoge niveau van transparantie en detail handhaven, wel toegankelijkheid vergroten en gebruikersinterface vereenvoudigen
- Bekendheid van de ER als leverancier van de nationale emissiecijfers bij de beleidsdirecties verbeteren, inclusief de grote afhankelijkheid van externe gegevensverzamelingen.
- internationale bekendheid ER is in 2013 gelijk/beter door actief deel te nemen aan committologie bijeenkomsten en initiatieven rond harmonisatie, met als doel dat internationale regelgeving rond monitoring passend is voor de ER of dat in een vroeg stadium de ER zich hieraan kan aanpassen

5 Meer en minder per product

Onderstaande tabel bevat per product een indicatie van toe- of afname van de inspanning. In de rest van dit hoofdstuk wordt de toelichting voor elk product nader uitgewerkt.

Product	Huidig deel v.h. budget ²	Toe- of afname	Toelichting
Projectleiding	3%	Gelijk	Afhankelijk van het aantal deelnemers en aandeel uitbesteding kan dit omlaag
Emissie inventarisatie collectief	42%	Toename	Blijvende aandacht voor nieuwe stoffen en bronnen voor lucht, water en bodem. Onzekerheden beter in kaart brengen.
Emissie inventarisatie individueel PRTR-verslag	14%	Afname	Nu alleen nog het eMJV en de RWZI-enquête over zijn is er minder inspanning nodig. Wel meer inspanning in het adviseren van het wettelijk bevoegd gezag.
Ruimtelijke verdeling emissies	18%	Gelijk	Methodiek uitdragen in Europa, bedienen van de lokale overheden (gemeenten en waterschappen) maar alleen indien dit ook door hen wordt gefinancierd. Afgelopen jaren geautomatiseerd.
NIR broeikasgasemissies rapportage	10%	Afname	Ingeregeld nu met de bijna automatische generatie van de CRF
IIR NEC rapportage	2%	Gelijk	Ingeregeld nu met de automatische koppeling naar de NFR. Wel meer diepgang van de IIR gewenst tot op net niveau van de NIR
E-PRTR & LCP rapportage	1%	Afname	Ingeregeld
Water rapportages	0%	Gelijk	
Publieksvoorlichting	8%	Afname	Grootste inspanning verricht in de afgelopen jaren via de publieke website. Deze wel constant verbeteren. Koppeling met SEIS en andere internationale initiatieven. Grotere zichtbaarheid in Nederland gewenst door actiever uitdragen
Internationaal overleg	2%	Toename	Meer proactieve houding gewenst. Nu vaak re-

² Betreft alleen het budget binnen het project Emissieregistratie. Vanuit de diverse ministeries wordt ook rechtstreekse opdrachten verstrekt buiten het projectbudget om

			paraties achteraf om leveringen mogelijk te maken. Er is nog veel te leren bij andere landen
--	--	--	--

5.1 Algemene projectleiding

Op hetzelfde niveau houden, zolang het aantal deelnemers aan de ER niet vermindert en het aantal uitbestedingen niet significant afneemt.

5.2 Emissie inventarisatie collectief

De kern van het werk van de ER. Er is de laatste tijd veel bereikt op het gebied van het proces (ingeregelde automatisering van de gegevensleveranties). Nu meer inspanning voor de wetenschappelijke verbetering. En onzekerheden en regionalisering verdienen meer aandacht gezien de grote beleidsbelangen die er aan verbonden zijn

5.3 Emissie inventarisatie individueel / PRTR verslag

De afhankelijkheid van het eMJV is erg groot geworden: alle andere registraties zijn inmiddels weggevallen, met uitzondering van de landbouwtelling en de enquête RWZI's. Minder inspanning rond de ICT nodig nu de herbouw is afgerond. Meer inspanning op de kwaliteitscontrole van de cijfers zelf. Hierbij meer inspanning voor de ondersteuning van het Bevoegd gezag (tijdens de indiening) en minder inspanning voor controles achteraf. De Emissieregistratie zal richting VROM aangeven wanneer het huidige format (aantal stoffen, de gehanteerde grenswaarden, de bevroegde bedrijfstakken) onvoldoende is om aan de eisen vanuit internationaal verplichte rapportages te blijven voldoen.

5.4 Ruimtelijke verdeling van nationale emissies

Na de inspanning op het gebied van automatisering is nu minder inspanning nodig voor de berekeningen en presentatie maar meer voor de inhoud en draagvlak. Aandacht richten op opnemen van lokale initiatieven en het terugdringen van de onzekerheden. Voor de internationale verplichtingen is de huidige situatie ruim voldoende, voor de lokale overheden en lokale studies nog niet. Dit systeem wel internationaal uitdragen en zo aan laten sluiten bij de internationale initiatieven en verplichtingen.

5.5 NIR broeikasgasemissies rapportage

Minder inspanning, nu het proces goed is ingeregeld. Automatische koppeling vanuit de Emissieregistratie naar de rapportagetool van de UN-FCCC (de CRF-reporter), waardoor veel kwaliteitsrisico's zijn komen te vervallen. Nadruk op verdere verlaging van de inspanning en het efficiënter

produceren van de NIR (National Inventory Report). Grotere betrokkenheid bij het internationale overleg wat de inhoud van deze rapportage bepaald.

5.6 IIR NEC rapportage

Ook hier is er een automatische koppeling bereikt met de rapportage spreadsheet van de UN-ECE: de NFR spreadsheet, waardoor deze inspanning kan afnemen. Wel is er nog een kwaliteitsslag en verdieping noodzakelijk. Vergeleken met de NIR en de IIR's van andere landen is de Nederlandse aan de magere kant. Of dit ook uit de kwaliteit blijkt is nog onduidelijk. Resultaten van de eerste review (2010) zijn hiervoor de leidend.

5.7 E-PRTR en LCP rapportages

Ook hier is er een automatische koppeling bereikt, waardoor de inspanning kan afnemen. Het beleidsbelang van de LCP neemt af. Wel is er een toenemende belangstelling vanuit de Commissie voor de kwaliteit van de cijfers

5.8 Water rapportages

Vinden m.u.v. de E-PRTR plaats buiten het project. De achterliggende reden is omdat in veel rapportages kwaliteitsgegevens en emissiegegevens geïntegreerd moeten worden meegenomen.

5.9 Publieksvoorlichting

De publieke website als implementatie van de Aarhus verplichting vervult internationaal nog een voortrekkersrol. Na de initieel zware inspanning voor de bouw van de publieke website in de voorafgaande periode kan de inspanning in de komende periode afnemen. Wel aandacht voor de gebruikersvriendelijkheid (vereenvoudiging) en geschiktheid voor het algemene publiek. Ook moet de bekendheid van de ER als de bron van emissiecijfers verbeteren.

5.10 Internationaal overleg

Het beleid wordt minder in Den Haag en meer in Brussel bepaald. Nauwe aansluiting met de beslissingen internationaal levert ons later - bij de implementatie - voordelen op. Hoewel Nederland niet meer die voortrekkersrol heeft zoals voorheen zijn er nog steeds elementen die het waard zijn om te worden uitgedragen. Bovendien zijn wij één van de weinige landen met één centrale PRTR waardoor we een uniek overzicht hebben over alle leveringen en hun onderlinge afhankelijkheden.

Bijlage 1: rollen en taken binnen de ER

De Emissieregistratie onderscheidt drie rollen: de werkveldtrekker, de moderator en de taakgroep(voorzitter):

(1) de werkveldtrekker

De werkveldtrekker werkt rechtstreeks op het voor hem/haar opengestelde deel van de centrale ER-database en kan in principe gedurende het gehele jaar in de open dataset nieuwe emissiecijfers invoeren. Dit verloopt in drie stappen. Via de zogenaamde werkveldapplicatie download de werkveldtrekker, na zich via een wachtwoord te hebben bekend gemaakt, de eigen werkveld database (een Microsoft Access database) met de historische emissies en de omvangen van de Emissie Verklarende Variabelen voor de bij zijn/haar werkveld behorende emissieoorzaken. Daarna voegt hij/zij in deze werkveld database een jaar toe en corrigeert eventueel de historische emissies. Tenslotte verzorgt de werkveldtrekker via de werkveldapplicatie zelf de upload naar de centrale database waarbij de programmatuur op fouten controleert . Na een geslaagde upload zijn de nieuwe gegevens direct beschikbaar, ook voor de andere werkveldtrekkers. Zie ook de help functie van de besloten website van de emissieregistratie.

De rol/taak en verantwoordelijkheid van de werkveldtrekker is als volgt:

- (1) het tijdig verzamelen, berekenen van emissiecijfers en het vullen van zijn/haar werkvelden met de meest actuele emissiecijfers en EVV-omvangen;
- (2) het verbeteren/aanvullen van zijn/haar werkvelden op basis van eigen checks en commentaren vanuit de taakgroepen/trendanalyse/kwaliteitscontroles door externe partijen (QA/QC);
- (3) per emissieoorzaak verwijzing naar bestaande methoderapporten, protocollen voor broeikasgassen, ozon precursors en SO₂; en de factsheets water;
- (4) documentatie van afwijkingen van de onder punt (3) opgegeven methodiek voor een specifieke dataset;
- (5) documentatie van wijzigingen in/van de trend ten gevolge van autonome, beleidsgeïndiceerde of methodische wijzigingen;
- (6) het op orde brengen / houden van methodebeschrijvingen zoals onder (3) opgegeven;

(2) de moderator;

De inhoud van een werkveld-database ligt in principe per werkveld vast, met uitzondering van de emissiegetallen en EVV-omvangen (Emissie Verklarende Variabelen). Alle andere informatie bestaat uit vaste keuze- en koppellijsten. In de praktijk is er echter behoefte aan wijzigingen van deze vaste keuzelijsten. Er komen nieuwe emissieoorzaken of stoffen bij; emissieoorzaken moeten worden gesplitst of samengevoegd; nieuwe stofstroom types worden geïntroduceerd. Er is dus regie binnen de database nodig om deze op orde - en consistent te houden. Verzoeken tot wijzigingen dienen

altijd per email verstuurd te worden naar emissieregistratie@rivm.nl. Na registratie van deze verzoeken, verwerkt RIVM deze of stuurt ze door naar de TNO-moderator. De TNO-moderator voert de wijzigingen door op de TNO referentie-database en stuurt deze naar het RIVM. Dan wordt de referentiedatabase verwerkt in de centrale ER-database waardoor de wijzigingen voor de werkveldtrekker beschikbaar zijn via het upload- en download-mechanisme van de werkveldapplicatie.

De rol/taak en verantwoordelijkheid van de TNO-moderator is als volgt:

- (1) het op verzoek van de werkveldtrekker aanpassen van de vaste lijsten in de werkveld-database: de emissieoorzaken per werkveld, de (geregistreerde en gepresenteerde) stoffen en thema's;
- (2) het op orde/consistent houden van het bedrijvenbestand (de inrichtingen) door uitgifte van de per bedrijfsvestiging unieke NIC (de Nationale Identificatie Code);
- (3) het vullen van de 'verdeeldatabase' die de relatie bepaalt tussen de emissieoorzaken en één of meerdere verdeelparameters voor de ruimtelijke verdeling. TNO krijgt hiervoor een extract uit de centrale ER-database, hier verder de TNO-referentiedatabase genoemd.

De rol/taak en verantwoordelijkheid van de RIVM-moderator is als volgt:

- (1) inlezen van de TNO-referentiedatabase;
- (2) inlezen van de puntbronbestanden;
- (3) het bevroren van een dataset door de inhoud van de huidige dataset te kopiëren;
- (4) genereren en beschikbaar stellen van de gegevens uit een dataset in de EmissieExplorer;
- (5) het muteren van de gegevens in de centrale ER-database die niet onder beheer van TNO vallen.

(3) de taakgroepen/taakgroepvoorzitters

De taakgroepen passen de afgesproken methodieken toe bij de berekening van emissies, beheren de methodieken, geven verklaringen voor trends en voor verschillen tussen jaren en reeksen (bijv. indien herberekening van de reeks heeft plaatsgevonden). De taakgroepen zijn betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe methoden en initiëren waar noodzakelijk de ontwikkeling van methoden op basis van hun expertise en kennis van ontwikkelingen. De taakgroepen communiceren over planning en gewenste en noodzakelijke wijzigingen met de projectleider. De taakgroepvoorzitter bewaakt de voortgang van de werkzaamheden en is verantwoordelijk voor het tijdig leveren van emissiegegevens en (trend)verklaringen, en vertegenwoordigd de taakgroep in de WEM.

De rol/taak en verantwoordelijkheid van de taakgroepen (en voorzitters) is als volgt:

- (1) het desgewenst bepalen van methodische wijzigingen voor werkvelden die onder verantwoordelijkheid van de taakgroepen vallen op basis van de resultaten van (inter)nationaal onderzoek;
- (2) kwaliteitscontrole van de data in de desbetreffende werkvelden (zijn de methoden juist toegepast; zijn de juiste methoden toegepast)
- (3) onder verantwoordelijkheid van de taakgroepvoorzitter gezamenlijk vaststellen van de data;
- (4) bewaken van de (transparante) documentatie van wijzigingen in de trend op de ER website;
- (5) het definiëren van noodzakelijke verbeteracties om de kwaliteit van de emissieberekeningen op peil te houden;
- (6) daarnaast onderhoudt de taakgroep (primair via de voorzitter) contacten met belanghebbers; zoals ministeries en instituten.

Bijlage 2: Confrontatiematrix SWOT analyse

		Kansen					Bedreigingen				
		Uitdragen van onze kennis en expertise in derde landen en om ontwikkelingen in Brussel op het gebied van SEIS, Inspire en initiatieven rond Streamlining te beïnvloeden.	Voortrekkersrol ten aanzien van de ruimtelijke verdeling in Europa uitdragen.	De oprichting van het Informatiehuis water.	Inbreng van de ER-expertise in verband met de oprichting van de omgevingsdiensten.	Lokale klimaatinitiatieven waarbij lokale emissies beter in beeld worden en de lokale overheden een validatie krijgen van de door hen gebruikte cijfers.	Efficiënt inspringen op het verlies van informatie bij lokale overheden door het wegvallen van lokale registraties.	Afnemende inhoudelijke betrokkenheid vanuit de departementen.	Door complexe wijze van financiering gevoelig voor bezuinigingsdruk	Complexe financiering-structuur vande totale ER	Fragmentatie van beleid (lokaal door decentralisatie van het beleid, Den Haag en Brussel)
De cijfer in de tabel geven de score aan van een delegatie uit de WEM (Werkgroep Emissie Monitoring) Hoge score betekent een hoog belang, waarbij alle is gerelateerd aan de hoogste score (100%) Bold scores > 75%											
Kracht	De Emissieregistratie bevat de nationale emissiecijfers.	59	31	64	82	54	46	95	62	56	59
	Consensus en draagvlak over de methoden.	77	33	18	51	21	3	67	13	10	36
	Het elektronisch Milieujaarverslag.	15	0	15	38	33	13	21	5	5	13
	Nieuwe stoffen, bronnen of thema's kunnen snel door de ER worden geïmplementeerd.	31	0	15	33	5	13	26	3	3	23
	Door de grote betrokkenheid van het CBS heeft de ER toegang tot vele, ook vertrouwelijke, statistieken.	54	0	18	33	15	36	21	49	36	0
	Expertise over ruimtelijke verdeling van emissies, zeker internationaal gezien.	51	85	28	56	82	54	10	10	8	13
	Productielogistiek op orde (geautomatiseerd).	31	5	36	26	3	28	0	5	5	0
Zwakte	Grote afhankelijkheid van externe gegevensverzameling.	3	3	21	8	0	0	100	85	67	5
	Door verwevenheid van producten erg gevoelig voor externe veranderingen in rapportageverplichting.	18	8	5	0	3	10	49	3	3	23
	Weinig toegankelijke informatie over de betrouwbaarheid van de (nationale) emissiecijfers.	33	13	21	51	23	23	36	26	13	13
	Link met de gebruikers kan beter: gebruikersvriendelijkheid, transparantie van de websites en de behoefte van de lokale gebruikers/overheden.	28	15	36	54	67	28	62	26	10	13
	Door groot aantal betrokken instituten, opdrachtgevers en opdrachtnemers veel overleg nodig.	0	0	5	10	0	5	18	46	49	3
	Onderlinge afhankelijkheid en concessies ten aanzien van indelingen (door de integrale benadering over de compartimenten heen).	13	13	21	0	0	18	21	8	15	0
	Registratie van de individuele bevraging landbouwbedrijven in zowel de landbouwtelling als het eMJV.	8	13	0	28	10	8	0	0	0	21